

Parasha Eikev עֵקֶב “als resultaat” Devarim (Deutr) 7:12-11:25

De parasha van deze week, Eikev, begint met te stellen dat als het Joodse volk HaShems wetten naleeft, Hij op zijn beurt enorm zal zegenen. De eerste alijah (het opgaan) eindigt met het beroemde vers "En je zult eten en verzadigd zijn en HaShem zegenen." De Zohar (Ra'aya Mehemna) begint zijn commentaar op de parasha met een uitleg van de betekenis van een berakhah, "zegen". Het legt uit dat wanneer we een zegen reciteren, beginnend met de woorden Barukh atah Adonai, dit niet betekent dat we HaShem zegenen, maar eerder dat HaShem de bron is van alle zegeningen. We ontleen onze zegeningen aan Hem.

De volgende woorden; Eloheinu melekh haolam verwijzen in het geheim naar het feit dat, wanneer we zegeningen reciteren, we helpen om de balans in het universum te herstellen. Het Tetragrammaton (waarnaar wordt verwezen als "Adonai") is de naam van HaShem die wordt geassocieerd met vriendelijkheid en barmhartigheid, terwijl Elohim de naam is die wordt geassocieerd met oordeel en strengheid. Dit zijn de twee tegengestelde krachten waarop het universum is gebouwd. HaShem is de melekh, "koning", die deze twee eigenschappen zorgvuldig afweegt. Ook zegeningen hebben de kracht om de balans te bewaren tussen vriendelijkheid en strengheid waardoor het olam, "universum", gaande blijft. Dit is de diepere betekenis achter deze formule van woorden waarmee we onze zegeningen beginnen.

In Sha'ar HaMitzvot over de parasha van deze week bouwt de Arizal voort op de Zohar met zijn eigen uitgebreide uiteenzetting over zegeningen, voornamelijk die welke voor en na het eten worden gereciteerd. Zoals waarschijnlijk bij vele van u bekend zijn er zes soorten zegeningen die vóór consumptie op voedsel worden gereciteerd, en drie zegeningen daarna. Hamotzi lechem min ha'aretz is de conclusie voor de zegen die wordt gereciteerd op brood, en bor'e minei mezonot op andere goederen gemaakt van de vijf granen (tarwe, gerst, spelt, rogge, haver) en op rijst. Bor'e pri hagefen wordt gereciteerd over wijn; bor'e pri ha'etz op producten die afkomstig zijn van bomen (meer specifiek vaste planten die minstens een voet boven de grond groeien); en bor'e pri ha'adamah op producten van de grond. Ten slotte is de meest algemene zegen voor al het andere, shehakol niyah bidvaro, dat "alles volgens Zijn woord kwam".

Na het beëindigen van een maaltijd zijn er drie mogelijke zegeningen om te reciteren. Een volledige maaltijd die begint met brood eindigt met de lange birkat hamazon en zijn vier zegeningen. Na mezonot (maar niet rijst), wijn of een van de vijf vruchten van Israël (granaatappels, druiven, olijven, vijgen, dadels) reciteert men de zegen die bekend staat als m'ein shalosh. Na het consumeren van iets anders, reciteert men bor'e nefashot. De vroegste bron om de laatste zegen te bespreken is de Misjna, Berakhot 6:8: "Iemand die water drinkt om zijn dorst te lessen, reciteert shehakol niyah bidvaro. Rabbi Tarfon zegt: bor'e nefashot rabbot." De wijzen betwisten welke zegen iemand reciteert voordat hij water drinkt. De Talmud (Berakhot 45a) beslecht het debat door te zeggen: "Ga naar buiten en kijk wat de mensen aan het doen zijn!" Met andere woorden, op dat moment was de juiste halacha allang vastgesteld en iedereen wist dat we shehakol ervoor en nefashot erna reciteren.

Terwijl de wijzen technisch het geval van water bespreken, is deze halacha van toepassing op al het shehakol-voedsel. Hoe komt het dat deze berakhot oorspronkelijk specifiek besproken met betrekking tot water de standaard zegeningen voor alle voedingsmiddelen werden? En wat is de betekenis achter hun verwarrende woorden?

Bron van leven

De Arizal legt uit dat natuurlijk alle levende wezens volledig afhankelijk zijn van water. Het is niet verrassend dat wanneer wetenschappers naar tekenen van leven op andere planeten zoeken, het eerste waar ze naar zoeken water is. Water is leven! In feite verwijzen de Wijzen soms naar water als chai, "leven" (zie bijvoorbeeld Berakhot 51a). Hierop wordt tevens ook prachtig op gezinspeeld in de moleculaire aard van water, waarvan de molaire massa 18 g/mol is, zoals u weet is 18 de gematria van chai (חַי) is.

Een korte samenvatting van de scheikunde wat we kregen op de middelbare school: een waterstofatoom heeft 1 proton en weegt 1 atomaire massa-eenheid, terwijl een zuurstofatoom 8 protonen en 8 neutronen heeft, met een gewicht van 16 atomaire massa-eenheden. Omdat water twee waterstofatomen en één zuurstofatoom H_2O heeft, heeft het een gecombineerde massa van 18 atomaire massa-eenheden, of 18 gram per mol (g/mol).

Dit zal ons helpen de zegeningen van shehakol en nefashot op een dieper niveau uit te leggen. Water is de bron van al het leven, en bijna alles wat we eten is afkomstig van een levend wezen dat ook grotendeels uit water bestaat. Als je voedsel eet, eet je echt een grote massa water. Een appel bestaat bijvoorbeeld voor 84% uit water, terwijl een stuk rundvlees voor 73% uit water bestaat (de rest is eiwit, vet en al het andere).

Wanneer we zeggen shehakol niyah bidvaro, dat "alles kwam te zijn volgens Zijn woord", moeten we terugdenken aan de schepping toen alles voor het eerst ontstond. Waaruit bestaat eigenlijk alles wat er nu bestaat? Zowel de Torah als de wetenschap zijn het erover eens dat alle materie neerkomt op licht en energie. De atomen waaruit alle materie bestaat, condenseerden uit een eerste uitbarsting van stralingsenergie. Toch is het atoom zelf meer dan 99,9% lege ruimte! Het is een beetje gecondenseerde energie en heel veel niets. Combineer waterstof- en zuurstofatomen en je krijgt watermoleculen, waaruit bijna al het leven bestaat. Planten, dieren, bacteriën, mensen we zijn dus eigenlijk grote trossen watermoleculen plus een handvol andere grotendeels lege ruimte elementen (koolstof, ijzer, fosfor).

We zouden daarom kunnen concluderen dat de basisingrediënten voor het leven slechts wat energie, veel ruimte en water zijn. Verbazingwekkend genoeg zeiden de oude Joodse mystici precies hetzelfde (zie Sha'ar Ruach HaKodesh). Ze legden uit dat als de Torah zegt dat HaShem alles tot bestaan sprak (אמר) Amar ("HaShem zei: 'Laat er zijn'"), Hij drie basisingrediënten had: licht (of energie), water en ruimte; in het Hebreeuws: oftewel Ohr (אור), mayim (מים), rakia (רקיע). De eerste letters van deze drie woorden spellen Amar (אמר), zoals in va-yomer Elohim yehi, "En HaShem zei: 'Laat er zijn'". Dit is de geheime betekenis van HaShem die alles tot bestaan "spreekt". We zeggen daarom shehakol niyah bidvaro om ons aan dit diepe mysterie te herinneren.

Het is dan ook best belangrijk om hierbij op te merken dat halachisch gezien, de shehakol en nefashot zegeningen van toepassing zijn op alle voedingsmiddelen, en zelfs als men ze reciteert op brood of wijn of iets dat zijn eigen unieke zegen heeft, hebben ze niettemin de mitswa vervuld. Dit werkt niet omgekeerd! Alleen de waterzegeningen bevatten alle andere zegeningen. De Arizal wijst erop dat de shehakol-zegening in totaal negen woorden heeft, overeenkomend met de negen jods binnen de vier mystieke permutaties van HaShems onuitsprekelijke naam. Elke yud heeft een numerieke waarde van tien, dus bij elkaar optellen ze tot 90. En wat is de gematria van mayim dat kan niet anders dan, "water" (מים). Men zou zo leerde de Arizal, hierop moeten mediteren bij het reciteren van shehakol. Het is vooral de yud die ertoe doet, omdat de yud de letter is die de schepping symboliseert, zoals de Zohar zegt dat de schepping begon met een nikkudah hada d'zohar, "een enkelvoudig punt van uitstraling", gesymboliseerd door de puntachtige letter yud.

Water en zielen

Nadat we klaar zijn met eten, reciteren we de nefashot- zegening, vrij vertaald is dit: “die vele zielen en hun behoeften schiep, voor alles wat U hebt geschapen om daardoor de ziel van elk levend wezen te ondersteunen. Gezegend is Hij die het leven van alle werelden is.”

De Arizal legt uit dat nogmaals, het allemaal neerkomt op water. De term v'chesronan , de "behoefte" van alle levende wezens, verwijst naar water, aangezien alle levende wezens water nodig hebben. Interessant genoeg is dit alles vanuit een wetenschappelijk perspectief gezien als volgt, niet alle levende wezens hebben voedsel nodig, en sommige hebben zelfs geen zuurstof nodig, maar elk levend wezen heeft water nodig! De Arizal wijst erop wat we al hebben besproken, dat voedsel sowieso meestal water is. Toch is de meest kritische boodschap van deze berakhah om te onthouden dat het leven niet simpelweg kan worden verklaard met chemicaliën. De tekst van de zegen vertelt ons dat HaShem alle levende wezens heeft geschapen (bor'e nefashot rabbot), en alle middelen die ze nodig hebben om te overleven (v'chesronan) de belangrijkste onder hen, is water maar uiteindelijk is het HaShem die de levenden in stand houdt, en HaShem is chai ha-olamim , het "leven van alle werelden".

Wat ook een aardig weetje is, dat is dat vanwege hun gebogen vorm en een sterke intermoleculaire kracht die waterstofbinding wordt genoemd, de watermoleculen de neiging hebben om te kristalliseren in hexagramvormen die doen denken aan een davidster.

Dat olamim, "werelden", meervoud is, is geen toeval. HaShem onderhoudt natuurlijk alle levende wezens in alle werelden: deze lagere wereld die wij bewonen, maar vanzelfsprekend ook alle hogere werelden daarboven. En water is ook overal de sleutel tot leven, in alle werelden. Hoewel het lijkt alsof water gewoon een fysieke chemische substantie is, is het veel meer dan dat. Afgezien van zijn vreemde gedrag (zoals hoe het uitzet wanneer het bevroert in plaats van samen te trekken, om nog maar te zwijgen van het zeer controversiële, misschien pseudowetenschappelijke vermogen om te reageren op spraak en informatie te "absorberen"), heeft water ongelooflijke spirituele kracht.

De Torah vertelt ons dat in het allereerste begin "de geest van HaShem zweefde op het oppervlak van het water" Bereshiet (Genesis) 1:2. Voordat de fysieke wereld werd geschapen, bestond er dus al water. We lezen ook dat HaShem "Zijn opperkamers in water vestigde" Tehilim (Psalm) 104:3. Er is dus ook water in de spirituele rijken! Het wordt tenslotte daarom ook shamayim genoemd, letterlijk sham-mayim, "water-daar". Dit is één reden waarom Rabbi Akiva, toen Rabbi Akiva en zijn drie collega's beroemd naar de hemel opstegen (Chagigah 14b), hen waarschuwde voor het zien van water in de werelden daarbuiten. Ongelooflijk, de Arizal zegt dat zelfs zielen aanvankelijk komen uit het water. Ook hierop wordt gezinspeeld in de woorden van de zegen, bor'e nefashot rabbot, dat HaShem vele zielen schiep uit de hemelse wateren.

Hier beneden, waar alles een weerspiegeling is van wat er Boven gebeurt, komt een ziel op dezelfde manier in de wereld tevoorschijn door "het water van de baarmoeder te breken". Net zoals het fysieke lichaam van een kind zich vormt in een waterbel in de baarmoeder van zijn moeder, zo vormt zich ook zijn ziel in de wateren van HaShems hemelse "schoot". Misschien is dit de reden waarom HaShem ons vertelt dat Hij medelijden met ons heeft "zoals een vader met zijn kinderen", k'rachem av 'al banim, waar het woord rachem (רחם) precies hetzelfde is als het woord voor een "schoot", rechem.

Dit alles moet ook u iets geven om over na te denken als je de volgende keer een glas water pakt.

Shabbat Shalom

Jaäcov Noorland talmid van Rabbi J. de Leeuwe.